

بقلم : آقای حسین میرزائی :

مولفات مرحوم میرزا

۱- قوانین المحکمة فی الاصول که مورد توجه علماء اصول قرار گرفته و حاکی از دقت وجودت ذهن مولف آن میباشد و شروح زیبایی بر آن نوشته شده از جمله شرحی است که عالم جلیل مرحوم سید محمد اصفهانی مشهور به شهشهانلی نوشته و همچنین علماء بزرگ از قبیل مرحوم سید علی قزوینی و ملا لطف الله مازندرانی و آخوند ملا علی قره چه داغی و سید حسن عاملی آنرا تحشیه نموده اند .

گویند پس از اینکه مرحوم میرزا قوانین را تالیف نمود کسی نسخه آنرا در عراق بنظر عالم جلیل القدر مرحوم علامه سید مهدی بحر العلوم رضوان الله علیه رسانید و از مولف آن نام نبرد . مرحوم بحر العلوم پس از آنکه مقداری از کتاب را خواند با برایش خواندند گفت مولف این کتاب لامحالہ باید کرباشد و پس از آن تمجید بسیاری از آن نمود تا او را از مولفش آگاه کردند و فرستاد مرحوم بحر العلوم عجیب بوده زیرا همانطور که حدس زده مرحوم میرزا در تالیف کتاب قوانین بقدری فکر کرد که ثقل سامعه بهم رسانید در باره این کتاب عالم کبیر و فقیه شهیر مرحوم علامه السید صدرالدین الموسوی العاملی الاصفهانی جد آل صدرالدین چنین بنظم آورده :

لیت ابن سینا دری اذ جاء مفتخرًا باسم الرئيس بتصنيف لقانون

ان الاشارات والقانون قد جمعتهما انسانی و مطالع مع الشافی مضامین القوانین

۲- کتاب دیگری در اصول حاشیه بر شرح مختصر ۳- شرح بر تهذیب العلامة

در اصول

۴- غنائم الايام فی مسائل الحلال والحرام که بچاپ رسیده و بخط مولف در

نزد نگارنده موجود است که تاریخ شروع آن محرم الحرام سال ۱۱۹۶ و تاریخ ختم آن ذی القعدة ۱۲۰۶ میباشد که جلد اول آن در طهارت و صلوة است ولی از مجلدات دیگر آن چیزی در دست نیست .

۵- مناهج الاحکام در طهارت و صلوة و کثیری از ابواب معاملات ۶- جامع الشتات

معروف به سؤال و جواب که الحق کتاب جامع و مورد استفاده علماء و خواص است

۷- معین الخواص به عربی در عبادات که مختصر است ۸- مرشد العوام لتقلید اولی

الافهام که کتاب مختصری است و بفارسی است

۹ - رساله‌ای در اصول اعتقادات و عقائد حقه اسلامیة بفارسی ۱۰ - رساله در قاعده
تسامح در ادله سنن .

۱۱ - رساله‌ای در جواز قضاء و تحلیف به تقلید مجتهد ۱۲ - رساله در عموم حرمت
ربالسائر عقود المعاملات ۱۳ - رساله‌ای مبسوط در فرائض و مراریث ۱۴ - رساله‌ای
در قضاء و شهادت مبسوط ۱۵ - رساله‌ای در طلاق ۱۶ - رساله‌ای در وقف ۱۷ - رساله‌ای
بر رد صوفیه و غلاة ۱۸ - رساله‌ای در شروط فاسده ۱۹ - تعلیق بر شرح جد والد صاحب روضات
الجنات در عبادت شرح لمعه و صلوة جماعت ۲۰ - رساله فی فرض الصلوة فی شرح الفیه
شہید رحمہ اللہ ۲۱ - رسالہ ارث الزوجہ من غیر المنقول ۲۲ - رسالہ فی متاع البیت اذا
تتارغ الزوجان او ورثتهما ۲۳ - رساله فی من قتل ولہ اموصی فطیم و زرجة ولا یرضی الام
الابقصاص و تعیین ولی الدم ۲۴ - رساله فی مسئلہ شرط ضمن العقد ۲۵ - رساله فی شرح حدیث
راس الجالوت ۲۶ - رساله فی ارضاع احدی الاختین ولد الاخری ۲۷ - رساله فی من مات
وعلیہ دین او وصیة فهل ینتقل المال الی الورثہ ام لا ۲۸ - رساله فی مسئلہ شیر بہا ۲۹ -
رساله فی منجزات المریض ۳۰ - رساله فی انه هل یجوز تصرف المالك فی مالکہ مع علمہ
بتضرر الغیر ام لا کہ دو اذدہ رساله اخیر بخط مؤلف در نزد نویسنده این ترجمہ می باشد .

دیوان شعری به فارسی و عربی قریب پنجاه آریث و همچنین رساله‌ای منظوم در معانی
و بیان که قبلاً به مختصری از آن اشاره شد. صاحب اعیان الشیعه گوید که بیش از هزار رساله
در مسائل مختلف از علوم نوشته است .

ضمناً متذکر میگردد کتاب غنائم الایام مرحوم مولف که در دست است محشی به حاشیه
عالم جلیل و حبر نبیل مرحوم میرزا ابوطالب قمی (داماد مرحوم میرزا وجدایی نگارنده)
است .

اولاد و احفاد مرحوم میوزانم آنچه مسلم است از مرحوم میرزا فرزند کور بساقتی
مانده و فقط در حیات خود یک پسر داشته که در عرض آب غرق شده و بعداً شرح آن
خواهد آمد .

از دختران مرحوم میرزا چهار تن را می شناسم و شاید بیش از چهار دختر از او باقی مانده باشد
و اگر در ضمن تحقیق حال دامادهای میرزا به شخصیات ایشان بر خوریم بند کسر ایشان
خواهیم پرداخت .

یکی از دختران مرحوم میرزا زوجه عالم جلیل و فقیه نبیل مرحوم میرزا ابوطالب
رحمت اللہ علیہ بود و دیگری زوجه مرحوم حاجت الاسلام ملا سدا اللہ روجردی و دیگری زوجه
عام جلیل ملا محمد نراقی فرزند عام بزرگوار جامع المعقول و المنقول مرحوم ملا حاج
احمد بن حاج ملا محمد مهدی نراقی صاحب معراج العاده بوده و فرزند دیگر ایشان

زوجه حاج ملاعلی بروجردی بوده است .

دامادهای مرحوم میرزا از علماء و فضلاء معروفین عصر خود بوده لذا ما بشرح حال هر يك از ایشان میپردازم .

میرزا ابوطالب قمی - این عالم جلیل فرزند ابوالحسن و از سادات حسینی است که نسل وی منتهی به حضرت علی ابن الحسین صلوات الله علیه میشود - از علماء کبار قم و از متشخصین ایشان بوده هم به علم و عمل و تقوی شهرت داشته و هم دارای مکتب و ثروت مادی بوده و ما فقط به نقل اعلام الشیعه درباره ایشان اکتفا مینماییم :

شیخ میرزا ابوطالب از علماء اجلاء قم و ائمه موثق جماعت بوده و داماد میرزای قمی بوده شیخ محمد حسن بن محمد علی هزارحریبی نجفی اصفهانی در ترجمه والدش نوشته که تحقیق قمی نسخه قوائین را که بخط خودش بوده و قبلا به او تقدیم داشته و قبلا بدامادش میرزا ابوطالب داده بود و این دلالت به موقعیت مترجم در پیش میرزا است به حیثی که تقدیم میرزا را بر او فضیلتی میدیده است و از احفاد او است میرزا فخرالدین شیخ الاسلام چنانکه قبل در تألیفات مرحوم میرزا اشاره شد صاحب ترجمه بر کتاب غنائم الایام مرحوم محقق قمی حواشی تحقیقی دارد که موجود است از آثار باقیه آن مرحوم رقبات موقوفه است که شامل دودانک زنبیل آباد قم و دودانک فرج آباد و دودانک علی آباد میباشد از احفاد ایشان است عالم جلیل مرحوم حاج میرزا محمد رضا پدر مرحوم حاج میرزا نورالدین صدر العلماء پدر مرحوم حجة الاسلام میرسید محمد صدر العلماء (پدر نگارنده)

۲- ملا اسدالله بروجردی - دیگر از دامادهای مرحوم میرزا مرحوم حجة الاسلام حاج ملا اسدالله بروجردی بوده که شرح حال ایشان عیناً از اعلام الشیعه تألیف علامه آقای آ شیخ آقا بزرگ نقل میشود :

الشیخ مولی اسدالله بروجردی مشهور به حجت الاسلام ابن عبدالله بروجردی از اعلم علماء عصر و کبر فقهاء بوده در بروجرده متولد و بزرگ شده و علم را از ارکان و اعظم امثال میرزای قمی و غیره یاد گرفته تا صیفت شهرتش بلند شده و معروف شده و از اساطین دین و اجلاء علماء گردیده است و خدا سعه ای در دنیا و جاه عظیم در نزد خواص و عوام از ملت و دولت و علماء اعلام باو داده و از آراء او است انفتاح باب علم از استفاده کنندگان از محضر او یکی شیخ مرتضی انصاری قدس سره میباشد و شیخ مرحوم حجت الاسلام بر اجتماعات خود تکیه نمیکرده و از جهت شدت اطمینان خود بر اجتماعات آنرا محصل میدانسته در جلالت او پس که شیخ بر رای او قرار میگرفته و با حکام او استناد میکرد و دختر استادش میرزای قمی را ازدواج کرده و سه اولاد از او آمده فخرالدین محمد و جمال الدین محمد و نورالدین محمد و دو فرزند دیگر داشته میرزا داوود و میرزا ضیاء اذن او اش بوده در بروجرده در سال ۱۲۷۱ وفات

نموده و قبرش در آنجا مزار است و تصانیفی در قفه و اصول داشته .

نگارنده ضمن تحقیق در حفاقد مرحوم میرزا به قبر مرحوم حاج میرزا فخرالدین برخوردارم که در قم مقبره شیخان (شیخون) جنب مرقد خود مرحوم صاحب قوانین مدفون است - و در روی سنگ قبر پس از ذکر عناوین آن مرحوم نوشته شده صاحب التصانیف الكثيرة في علم الشريعة منها في شرح قواعد العلامة ومنظومه في الصلوة والطهارة خاتم المجتهدين وفخر المحققين المولى حاج ميرزا فخر الدين سبط الفاضلين المحققين الفاضل الراقي والمحقق القمي اعلى الله مقامهم الشريف في الخامس والعشرين من شهر شوال سنة ۱۳۲۵ اذ قيل في تاريخ تملك المقبرة > اجاب ربه الكريم مغفره

شناسائی گناه در قرن بیستم

شاید عنوان کتاب این توهم را ایجاد کند که در باره طرق مختلف شناسائی جرم صحبت شده و این کتاب يك کتاب پلیسی است

ولی مطالعه این کتاب ثابت می کند که ارزش زبان تری باید برایش قائل بود با توجه باینکه اخلاق بزرگترین عامل رشد ریا انحطاط ملل و رذائل اخلاقی نابوده کننده امم است ارزش کتب اخلاقی و این کتاب معلوم میشود در کتاب فوق که تالیف دانشمند محترم آقای سید حسین واعظی، واعظ سبزواری مقیم مشهد و در نوع خود کم نظیر و جالب است، مکارم اخلاق و گناهان کبیره مورد تشریح قرار گرفته و طریق مبارزه با مفاسد اخلاقی بیان شده است این اثر نفیس را از کتابخانه جمفری (مشهد سرای محمدیه) تهیه فرمائید